

p30konkor.com

نام و نام خانوادگی :

عنوان آزمون : تاریخ ۱۲ درس ۷

پایه تحصیلی :

زمان آزمون :

نام دبیر :

تاریخ برگزاری

ردیف	لطفاً پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم
۱	چرا انگلستان برای تغییرات مورد نظرش نمی‌توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳	
۲	نوع برخورد دو حکومت قاجار و پهلوی با عشایر را در بعد نظامی مقایسه کنید.	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳	
۳	پیشنهاد تغییر حکومت سلطنتی توسط رضاخان به نظام جمهوری با مخالفت چه کسی مواجه شد؟	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳	
۴	به نظر شما، چرا رضاشاه مسیر شمالی - جنوبی راه‌آهن سراسری ایران را بر مسیر شرقی - غربی ترجیح داد؟	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳	
۵	صاحب‌نظران و نمایندگان زمان رضاشاه چه پیشنهادی در مورد «مسیر احداث» راه‌آهن سراسری داشتند؟	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	
۶	آیرون ساید فرمانده نظامی انگلیسی‌ها در ایران در کودتای ۱۲۹۹ چگونه احمدشاه را برای اجرای کودتا قانع کرد؟	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	
۷	رضا شاه برای رسیدن به قدرت در ابتدا پیشنهاد کرد به جای حکومت سلطنتی چه نوع نظامی در کشور برقرار شود؟	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	
۸	سرسخت‌ترین مخالف رضا شاه در زمان وزارت جنگ، نخست‌وزیری و پادشاهی ایشان چه کسی بود؟ ☐ ۱ آیت‌الله کاشانی ☐ ۲ دکتر مصدق ☐ ۳ آیت‌الله مدرس ☐ ۴ آیت‌الله طباطبایی	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	
۹	رضاشاه برای تضعیف روحانیت چه دستوراتی داد؟	
	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲	

۱۰	هدف رضا شاه از اسکان اجباری عشایر چه بود؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۱	رضاخان چگونه در سمت وزارت جنگ در سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش. موقعیت خود را تثبیت کرد؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۲	متن زیر را بخوانید و به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید. «نهضت جنگل قیام مردمی بود که از جنگل‌های گیلان آغاز شد و به مدت هفت سال به رهبری میرزا کوچک‌خان ادامه یافت. میرزا یک مرد مذهبی تمام عیار بود و هیچ‌گاه واجباتش را ترک نمی‌کرد. او به شعار فردوسی علاقه خاص داشت. میرزا در آستانه انقلاب مشروطیت در رشت دست به حرکت‌های انقلابی زد؛ در جریان حرکت‌های مشروطه‌خواهان شمال برای سرنگونی محمدعلی شاه، دلاوری‌های بسیار از خود نشان داد و همراه با مشروطه‌خواهان به تهران رفت. او در جریان جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط روس و انگلیس، به فکر برپا کردن یک نهضت مسلحانه افتاد. اهداف او و یارانش عبارت بود از: اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی‌عدالتی، مبارزه با خودکامگی و استبداد.» الف) میرزا کوچک‌خان در چه جریانی دلاوری‌های بسیار از خود نشان داد؟ ب) اهداف میرزا کوچک‌خان و یارانش را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است)	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۳	به نظر شما، چرا رضاشاه به آلمان گرایش یافت؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۴	رضاشاه در جهت تقویت ارتش دست به چه اقداماتی زد؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۱۵	به نظر شما، چرا انگلستان در اوایل قرن بیستم برای تغییرات موردنظرش در ایران نمی‌توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۱۶	چرا رضا شاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با آتاتورک، به مبارزه با همه سنت‌های اسلامی پرداخت؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۱۷	رضا شاه با چه هدفی اقدام به اسکان اجباری عشایر نمود؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۱۸	رضا شاه برای تضعیف روحانیت چه دستوراتی داد؟ (ذکر دو مورد کافی است.)	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۱۹	به نظر شما، اسکان اجباری عشایر توسط رضاشاه چه نتایجی به دنبال داشت؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱

رضاشاه با چه نامی به دنبال یک شکل کردن لباس مردم ایران و برداشتن حجاب بانوان بود؟	۲۰
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰	
به نظر شما چرا انگلستان در اوایل قرن بیستم سرمایه‌گذاری و طمع‌ورزی وسیعی در جنوب ایران انجام داده بود؟	۲۱
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰	
رضاشاه با چه هدفی اقدام به اسکان اجباری عشایر کرد؟	۲۲
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰	
زمانی که احمدشاه تصمیم به بازگشت به ایران گرفت، انگلیسی‌ها چگونه مانع از عزیمت ایشان شدند؟	۲۳
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰	
رضاشاه بعد از تغییرات در شیوهی اداره‌ی کشور چگونه تبدیل به مستبدی خودکامه شد؟	۲۴
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰	
احمدشاه بعد از کودتای سیاه تحت چه شرایطی سیدضیاءالدین طباطبایی را به نخست‌وزیری منصوب کرد؟	۲۵
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰	
انگلیسی‌ها در جریان تغییر سلطنت قاجار از انتشار کدام اندیشه‌ها در ایران بیم داشتند؟	۲۶
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰	
چرا انگلستان برای تغییرات موردنظرش در ایران نمی‌توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟	۲۷
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰	
به نظر شما چرا انگلیسی‌ها در فاصله‌ی دو جنگ جهانی تصمیم به تقویت کشور آلمان گرفتند؟	۲۸
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰	
علت سیاست رضاشاه در گرایش به آلمان چه بود؟	۲۹
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
رضاشاه برای مقابله با دشمن خود «سیدحسن مدرس» چه کرد؟	۳۰
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
رضاشاه بعد از سفر به ترکیه، چگونه به اشاعه فرهنگ غربی پرداخت؟	۳۱
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	

چگونگی و علت یک شکل کردن لباس‌ها و کشف حجاب در زمان رضاشاه را توضیح دهید.	۳۲
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
چگونگی انباشت سرمایه شخصی و تصاحب ملک و زمین توسط رضاشاه را توضیح دهید.	۳۳
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
علت اسکان اجباری عشایر در دوره رضاشاه چیست؟	۳۴
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
علت انتخاب احداث مسیر راه‌آهن از شمال به جنوب توسط رضاشاه چه بود؟	۳۵
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
احداث راه‌آهن سراسری در زمان رضاشاه، کدام مسیرها را به هم وصل می‌کرد؟	۳۶
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
رضاشاه برای ایجاد ارتش منظم در ایران، دست به چه اقداماتی زد؟	۳۷
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
در زمان رضاشاه چه تغییراتی در شیوه اداره کشور به وجود آمد؟	۳۸
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
چرا تغییر سلطنت در ایران و به سلطنت رسیدن رضاشاه مورد تأیید برخی از روشنفکران بود؟	۳۹
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
اصلاحات و اقدامات رضاشاه، بعد از به سلطنت رسیدن را نام ببرید.	۴۰
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
کدام نمایندگان مجلس شورای ملی، با ماده واحده رسیدن رضاخان به سلطنت مخالفت کردند؟	۴۱
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
رضاخان در چه سالی و چگونه به سلطنت رسید؟	۴۲
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	
رضاخان در غیاب احمدشاه، چه اقداماتی برای تحکیم موقعیت خود انجام داد؟	۴۳
سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم	

۴۴	رضاخان برای رسیدن به اهدافش، چه نظامی را به جای حکومت سلطنتی پیشنهاد داد و چه کسانی با آن مخالفت کردند؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۵	نهضت جنگل چه قیامی بود، از کجا آغاز شد و رهبر آن چه کسی بود؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۶	آیرون سایید انگلیسی برای انجام کودتای سیاه در ایران، چه اقداماتی انجام داد؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۷	انگلستان در اوایل قرن بیستم، چه دلایلی برای تغییر سلطنت قاجار داشت؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۸	در اوایل قرن بیستم، اکتشاف نفت در ایران چه اهمیتی برای انگلیس داشت؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۴۹	در مسیر ارتباطی بودن ایران با هندوستان، چه اهمیتی برای انگلستان داشت؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۰	آیرون سایید فرمانده نیروی نظامی انگلیسی در ایران با کمک چه کسانی و چگونه در پی اجرای کودتای سیاه برآمد؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۱	نمونه‌ای از قیام‌های مستقل مردمی که موجب وحشت نیروهای انگلیسی در ایران در دوره قاجار بود را نام ببرید.
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۲	چرا آغاز سلطنت پهلوی به «استعمار نو» شهرت دارد؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۳	تغییر در شیوه اداره کشور، چه تغییری در موقعیت رضاشاه به وجود آورد؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم
۵۴	چرا بعد از انقلاب صنعتی، ایران مورد توجه انگلیس قرار گرفت؟
	سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم

۱ چون بی‌کفایتی و فساد آنها به حدی باعث نفرت مردم از آنها شده بود که هیچ گونه همراهی با این سلسله نمی‌کردند.

۲ الف) در دوره قاجار آنان همواره به عنوان نیروهای مسلح در مواقع جنگ یکی از منابع تأمین نیروی نظامی حکومت به شمار می‌رفتند.

کلیدواژه: منبع تأمین نیروی نظامی قاجار
اما در دوره پهلوی «رضاشاه» با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر، اقدام به اسکان اجباری عشایر کرد.
کلیدواژه: مهار کردن نیروی نظامی عشایر

۳ آیت‌الله مدرس

۴ - مسیر شرقی - غربی راه‌آهن می‌توانست دسترسی زمینی به هندوستان را برای دشمنان انگلستان تسهیل کند و این بار منافع آن کشور در شرق در تضاد بود.

- مسیر شمال - جنوب، دسترسی انگلستان به منابع نفتی در مناطق شمالی ایران و انتقال آن به خلیج فارس را آسان می‌کرد.

- در صورت پیشروی روس‌ها در شمال ایران، انگلیسی‌ها (که بیشتر در جنوب ایران مستقر بودند) می‌توانستند نیروهای خود را به سرعت به شمال بفرستند و مانع نفوذ آنها شوند. (ذکر ۱ مورد کافی است).

۵ آنان پیشنهاد دادند که خط‌آهن سراسری کشور از شرق به غرب ساخته شود. تا ایران به خط‌آهن اصلی تجارت بین آسیا و اروپا متصل شود. (درس ۷ ص ۹۶)

۶ به احمدشاه القا کرد که حرکت نظامی رضاخان به سوی تهران، برای حفظ کشور و سلطنت ضروری است. (درس ۷ ص ۹۳)

۷ جمهوری (درس ۷ ص ۹۴)

۸ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (درس ۷ ص ۹۳)

۹ - دستور داد که روحانیون لباس‌های مخصوص خود را کنار بگذارند.

- به دستور وی دفترخانه‌های شرعی تعطیل شده‌اند.

- دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع اعلام شد.

- عزاداری سیدالشهدا غدغن شد.

- از انجام پذیرفتن بسیاری از آداب مذهبی به شدت جلوگیری به عمل آمد.

ذکر دو مورد کافی است. (درس ۷ ص ۹۶)

۱۰ مهار قدرت رزمی (نظامی) عشایر (درس ۷ ص ۹۶)

۱۱ با دسیسه چینی و حمایت انگلستان (درس ۷ ص ۹۴)

۱۲ الف) در جریان حرکت‌های مشروطه‌خواهان شمال برای سرنگونی محمدعلی شاه (درس ۷ ص ۹۳)
ب) اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی‌عدالتی، مبارزه با خودکامگی و استبداد. (درس ۷ ص ۹۳)

همزمان با آغاز سلطنت رضاشاه، انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مشکلات جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یاد شده بکاهند و با این همکاری مانع از افتادن آلمان‌ها به دام کمونیست شوند. از نظر انگلیسی‌ها بهترین راه مساعدت به آلمان این بود که سیاست‌مداران انگلیسی به رؤسای کشورهای تحت سلطه خود دستور دهند تا امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان در این کشورها را فراهم سازند. به همین دلیل، رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود. (کلیدواژه: تقویت کشور آلمان - جلوگیری از گسترش کمونیست - ورود سرمایه‌های آلمان به ایران) (ذکر دو مورد کافی است) (درس ۷ ص ۹۸)

او بلافاصله بعد از رسیدن به قدرت به گسترش و تقویت ارتش و پلیس پرداخت. این روند با اجباری کردن خدمات سربازی ادامه یافت و بخش عمده‌ای از مالیات هر ساله صرف خرید تجهیزات و سلاح جنگی می‌شد. (درس ۷ ص ۹۵) تقویت ارتش و پلیس - اجباری کردن خدمات سربازی - خرید تجهیزات و سلاح جنگی (ذکر دو مورد کافی است).

چون بی‌کفایتی و فساد حکومت قاجار به حدی باعث نفرت مردم از آنها شده بود که هیچ‌گونه همراهی با این سلسله نمی‌کردند. (درس ۷ ص ۹۲)

رضاشاه تصور می‌کرد مهم‌ترین راه پیشرفت و توسعه کشور تقلید از غرب و اشاره فرهنگ غربی است. (درس ۷ ص ۹۷)

مهار کردن نیروی رزمی عشایر (درس ۷ ص ۹۶)

- روحانیون لباس‌های مخصوص خود را کنار بگذارند.

- به دستور وی، دفترخانه‌های شرعی تعطیل شدند.

- دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع اعلام شد. (ذکر دو مورد کافی است) (درس ۷ ص ۹۷)

ضمن ایجاد نارضایتی و خشم در بین عشایر، از رونق دامداری کشور کاست و باعث شد ایران از نظر دامی به بیگانگان نیازمند شود. (درس ۷ ص ۹۶)

تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه‌پرستی (درس ۷ ص ۹۷)

به دلیل اکتشاف نفت و پی بردن به اهمیت آن در مبادلات جهانی (درس ۷ ص ۹۲)

مهار نیروی نظامی عشایر (درس ۷ ص ۹۶)

نزد احمدشاه رفتند و ضمن مبالغه‌گویی در اوضاع آشفته ایران، صلاح او را در این دانستند که مدتی از رفتن به ایران چشم‌پوشد تا رضاخان بتواند امنیت لازم را برای حضورش در کشور فراهم آورد. (درس ۷ ص ۹۴)

رضاشاه با نادیده گرفتن اصول مشروطه و بی‌احترامی به مجلس و قوانین آن به راحتی تصمیمات فردی خود را به اجرا درمی‌آورد. (درس ۷ ص ۹۶)

تحت فشار انگلیس (درس ۷ ص ۹۳)

اندیشه‌های انقلابی کمونیست‌های روسیه (درس ۷ ص ۹۲)

چون بی‌کفایتی و فساد حاکمان قاجار به حدی باعث نفرت مردم از آن‌ها شده بود که هیچ‌گونه همراهی با این سلسله نمی‌کردند. (درس ۷ ص ۹۲)

انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که هم‌چنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی این کشور بکاهند و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند. (درس ۷ ص ۹۸)

انگلیسی‌ها برای آنکه آلمان که دارای مشکلات اقتصادی زیادی بعد از جنگ جهانی اول بود، به دام کمونیسم نیفتد، تصمیم گرفتند به رؤسای کشورهای تحت سلطه خویش دستور دهند تا امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان را در این کشورها فراهم سازند. به همین دلیل رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود.

رضاشاه درصدد برآمد مدرس را تبعید کند و پس از آنکه قدرت خویش را تثبیت کرد به قتل وی اقدام کند. پس در مهرماه ۱۳۰۷ شمسی او را به خواف تبعید کرد. مدرس سال‌ها در خواف زندانی بود، سپس وی را از خواف به کاشمر بردند و در ۱۰ آذر ۱۳۱۶ او را در آن‌جا مسموم کرده و به شهادت رساندند.

رضاشاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با آتاتورک رئیس‌جمهور آن کشور، به توسعه و اشاعه فرهنگ غرب و مبارزه به همه سنت‌های اسلامی پرداخت. او مأمورانی را در کوچه و خیابان گماشت که به زور چادر از سر زنان بکشند. برای تضعیف روحانیت دستور داد که روحانیون لباس‌های مخصوص خود را کنار بگذارند و دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع شد. عزاداری سیدالشهدا غدغن شد.

رضاشاه به نام تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه‌پرستی، به یک شکل کردن لباس‌ها و برداشتن حجاب بانوان اقدام کرد. حکومت پهلوی و روشنفکران غرب‌گرا گمان می‌کردند که راه ترقی و پیشرفت با نابودی دین و سنن اصیل ایرانی هموار می‌شود. اما مردم مسلمان ایران دست به مقاومت زدند. از آن جمله باید از قیام مردم مشهد در مسجد گوهرشاد نام برد که در جریان آن عده زیادی کشته و مجروح شدند.

با افزایش استبداد فردی رضاشاه زندگی فردی او نیز به کلی دگرگون شد. او که قبلاً یک نظامی ساده بود توانست در این شرایط آن قدر ملک و زمین تصاحب کند که او را به ثروتمندترین فرد ایران مبدل سازد. بیشتر این املاک در منطقه اجداد وی قرار داشت. بخشی از این املاک با مصادره مستقیم و بخشی دیگر با نقل و انتقال مشکوک اموال دولتی و بخش دیگر با مجبور کردن زمین‌داران به فروش زمین‌هایشان به دست آمده بود.

عشایر بخش عمده‌ای از جمعیت ایران را تشکیل می‌دادند که رونق دامداری وابسته به فعالیت آنان بود. آن‌ها اغلب مجهز به اسلحه و ادوات نظامی بودند و گاهی برای حکومت مرکزی ایجاد خطر می‌کردند. در اواخر قاجار قدرت ایلات افزایش یافت و منجر به بروز شورش آن‌ها شد. رضاشاه با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر، اقدام به اسکان اجباری عشایر نمود. این اقدام که با خشونت و مرگ‌ومیر بالا همراه بود، ضمن ایجاد نارضایتی و خشم در بین عشایر، از رونق دامداری کشور کاست و ما را محتاج بیگانه کرد.

مسیر شرقی غربی راه‌آهن، دسترسی زمینی به هندوستان را برای دشمنان انگلستان آسان می‌کرد و این با منافع انگلستان در شرق در تضاد بود. در صورتی که احداث مسیر شمال جنوب، دسترسی انگلستان به منابع نفتی در مناطق شمالی ایران و انتقال آن به خلیج فارس برای حمل به اروپا را آسان می‌کرد، در صورت پیشروی روس‌ها در شمال، انگلیسی‌ها می‌توانستند نیروهای خود را به شمال بفرستند و مانع نفوذ آنان شوند.

پیشنهاد بسیاری این بود که خط راه‌آهن از شرق به غرب ساخته شود تا به این وسیله ایران به خط اصلی تجارت بین آسیا و اروپا متصل شود، ولی در نهایت رضاشاه تصمیم گرفت ریل‌های راه‌آهن از شمال به جنوب کشیده شود و بندرترکمن را بندر شاهپور متصل نماید.

رضاشاه بعد از به قدرت رسیدن به گسترش و تقویت ارتش و پلیس پرداخت. این روند با اجباری کردن خدمت سربازی ادامه یافت و بخش عمده‌ای از مالیات هر ساله صرف خرید تجهیزات و سلاح جنگی می‌شد هرچه ارتش قوی‌تر می‌شد، قدرت رضاشاه برای سرکوب قیام‌ها و مخالفان حکومت هم افزایش می‌یافت.

دولتمردان همسو با رضاشاه با افزایش تعداد وزارتخانه‌ها و بازسازی آن‌ها، دست به اصلاحات وسیعی زدند. ساماندهی ثبت احوال و اسناد، نهادهای آموزشی، ادارات دولتی و دادگستری بخشی از تغییرات بود.

آن‌ها بر این باور بودند که در سایه امنیت اولیه و سرکوب‌هایی که رضاشاه به وجود آورده بود، می‌توان برنامه‌هایی را جهت برخی تغییرات یا اصلاح امور در ایران پیاده کرد، تغییراتی که در نهایت سبب تغییر تثبیت موقعیت شاه بود و برای همین وی از آن‌ها استقبال می‌کرد.

۱- ایجاد ارتش منظم ۲- تغییرات در شیوه اداره کشور ۳- احداث خط راه‌آهن سراسری ۴- اسکان عشایر ۵- انباشت سرمایه شخصی ۶- یک شکل کردن لباس‌ها و کشف حجاب

آیت الله مدرس - دکتر مصدق - یحیی دولت‌آبادی - سیدحسن تقی‌زاده

در سال ۱۳۰۴ شمسی، ماده‌واحدی که به صورت طرح در مجلس شورای ملی مطرح شد که در آن خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت موقت به رضاخان خواسته شده بود، در این ماده‌واحد پیش‌بینی شده بود که پس از خلع قاجاریه، مجلس مؤسسان برای تغییر چند ماده از قانون اساسی تشکیل خواهد شد و تکلیف قطعی سلطنت تعیین خواهد شد. سرانجام انتخابات مجلس فرمایشی مؤسسان برگزار شد و در سال ۱۳۰۴ رضاخان به پادشاهی ایران انتخاب و سلطنت در خانواده او موروثی اعلام شد.

رضاخان کوشید با تبلیغاتی گسترده، علیه احمدشاه، او را نسبت به سرنوشت مملکت بی‌اعتنا نشان دهد. احمدشاه بعد از مدتی تصمیم گرفت از اروپا به ایران بازگردد که انگلیسی‌ها او را پشیمان کردند. پس از سرکوبی شورش شیخ‌خزعل و بعضی شورش‌های دیگر، محبوبیت رضاخان افزایش یافت و بر اثر تبلیغات رضاخان، بدبینی مردم نسبت به احمدشاه و گرایش به رضاخان نیز بیشتر شد.

رضاخان برای رسیدن به اهدافش، پیشنهاد کرد به جای حکومت سلطنتی، نظام جمهوری در کشور برقرار شود، اما کسانی نظیر آیت اله مدرس با شناختی که از رضاخان داشتند، این کار را ابزاری برای رسیدن او به قدرت می‌دانستند با آن مخالفت به مخالفت پرداختند.

نهضت جنگل قیام مردمی بود که در یکی از حساس‌ترین دوره‌های تاریخی کشور ما شکل گرفت، از جنگل‌های گیلان آغاز شد و هفت سال ادامه یافت. رهبر آن میرزا کوچک‌خان طلبه آزادمنش و انقلابی و فردی مؤدب و متواضع بود.

وی بعد از آماده کردن رضاخان برای انجام کودتا به تهران آمد و به احمدشاه القا کرد که حرکت نظامی رضاخان به سوی تهران، برای حفظ کشور و سلطنت ضروری است. قوای قزاق روز شوم اسفند ۱۲۹۹ وارد تهران شد و نقاط حساس پایتخت را تسخیر کردند، شاه تحت فشار انگلیسی‌ها، سیدضیاءالدین طباطبایی را به نخست وزیری منصوب کرد که به فاصله کوتاهی استعفا کرد و به اروپا رفت. رضاخان نیز به عنوان فرمانده ارتش لقب سردار سپه گرفت و در مقام وزیر جنگ روز به روز بر قدرت خود افزود.

- ۱- ترس از انتشار اندیشه‌های کمونیستی از روسیه به ایران
- ۲- اهمیت اکتشاف نفت در جنوب ایران
- ۳- در مسیر هندوستان بودن ایران
- ۴- ایران به عنوان بازار کالا
- ۵- قیام‌های مستقل مردمی
- ۶- هزینه‌های نگهداری نیروهای انگلیس در ایران
- ۷- فساد و بی‌کفایتی حکومت قاجار و نفرت مردم از آن‌ها
- ۸- بی‌نتیجه ماندن قرارداد ۱۹۱۹

بعد از اکتشاف نفت و پی بردن به اهمیت آن در مبادلات جهانی، انگلستان سرمایه‌گذاری و طمع‌ورزی وسیعی در بخش‌های جنوبی کشورمان انجام داده بود.

ایران در مسر ارتباطی هندوستان و اروپا قرار داشت و انگلستان می‌توانست با هزینه کمتری بین این دو منطقه کالا جابه‌جا کند.

آیرون سایید به جست‌وجو در میان نیروهای قزاق پرداخت و به کمک سیدضیاءالدین طباطبایی که از سیاستمداران وابسته به انگلستان بود یکی از فرماندهان نظامی به نام رضاخان که فردی بی‌سواد و مستبد بود، مناسب تشخیص داد. در قزوین با رضاخان ملاقات کرد و با توجه به اطلاعاتی که سیدضیاءالدین درباره او جمع‌آوری کرده بود، توانست وی را با اهداف خود هماهنگ کند.

قیام میرزا کوچک‌خان - قیام شیخ محمد خیابانی

در استعمار نو، ارتش و تجهیزات نظامی دشمن دیده نمی‌شود، بلکه مسئولانی که زمام امور را در دست دارند (مانند رضاخان) وابسته به قدرتهای مستکبر بوده و اقتصاد، فرهنگ و جامعه را به گونه‌ای معماری می‌کنند که منافع و خواست استعمارگران را تأمین کند.

دستگاه حکومتی اگرچه توانست با برقراری نظم و انضباط، زمینه توسعه را به وجود آورد، ولی هم زمان باعث شد شاه قدرت و نفوذ بی‌اندازه‌ای در اداره کشور پیدا کند. تا جایی که با نادیده گرفتن اصول مشروطه و بی‌احترامی به مجلس و قوانین آن به راحتی تصمیمات فردی خود را به اجرا در می‌آورد و تبدیل به مستبدی خودکامه شد.

بعد از انقلاب صنعتی کشورهای اروپایی به تولید انبوه کالا دست زده و ایران همواره یکی از بازارهای مورد توجه انگلیس بود.

۸

۱

۲

۳

۴

